

מסורת הש"ס

(א) וְעַיִן רַחֵם לְקַטֵּן קֵטֶה דָּהָר
מִרְסֵּר עֵלִיתִין (ב) וְעִינֵי כֹהֵן
(ג) וְנֶעְדֵּךְ שׁוֹרֵר גִּי הַעֲדִין
לְשׁוֹרֵךְ (ד) וְנִירְסֵה עֵדִין
שְׁחָפִי דְקִנְיָה פִי קְלִיפֹת
הַקִּנְיָה (ה) וְעִינֵי יֵת דָּהָר
(ו) וְנִירְסֵה מִדָּה (ז) וְנִירְסֵה
מִנִּי (ח) וְנִירְסֵה עֵשׂ
בְּרַשִׁי (ט) וְנִירְסֵה עֵשׂ
בְּרַשִׁי

תורה אור השלם

1 חפר גומץ בו פיל ופרץ
גדר ישיבנו קחש:
קחלת י ח

הגהות הב"ח

(א) גמ' שילאין משני
דקלים (מח' מי דקלים)
מח'מ ו"ב ק"ל א"י:
(ב) תוס' ד"ה ולמי ו"ו
משום גילוי ואע"ג דבפ"ב
דע"ז אמר: (ג) ד"ה רב
יוסף וכו' ואומר דל"ג לה
אלף בריש:

רבינו חננאל

מי דקלים. המעיין היוצא
במערכא מבין אותן ג'
שתיילים. ובירושלמי שנוין
מי דקין שדוקרין את
המרה. אבוב רעה. פי'
בלשון ישמעאל אבוב אל
רעא או עצאה אל רעא.

בר קשא. ממונה למלך ישראל היה: דילמא חיויא דרננן. שעבר על
נידוי חכמים ונחש הנושכו על כך אין לו רפואה לפיכך לא נמנע לו
רפואה: אין רבי. אין רבינו כך היה: דמי נח נפשיה דרב גור רב
ינחם. שיהיו ממעטים משמחה אותה שנה ולא יהא אדם מציא אסא

וגידמי והלולא בטבולא שהיו רגילים
להביא הדם וענפי דקלים לשמחת לפני
החתן והכלה וכשמציאים אותן לפנייהם
מקשקשים לפנייהם בשוק צבואם
צמופים חוגגין טבולא אשקליט"א וגור
שלא יקשקשו לפנייהם עוד: דנרניה.
נכרך סביבומי: וליסחוף דיקולא.
סל: ארישיה. דחיויא למעלה מראשו:
וילידקיס מנייה. יוריד הסל מעט
מעט לצד הנחש ויידיל כל הנחש
מצברו שיעלה על הסל שאם אוחזו
צידו או מנתקו בחזקה יכעס וישכנו:
וכי פליק. הנחש על הסל ימחר וישליכו
במים ויבחר לו: דמקיני ציה חיויא.
כועס ורודף אחריו ומריח ריח פעמיו
ורודפו: לירכניה ארבע גרמדי.
שיפסקו עקבי פעמיו ולא יוכל
להריסם: לישואר נגרא. חרין של
מים ילוג: ארבע חניפא. שלא
יעלה אליו מהר ולא יריח ריחו: צי
נוכני. במקום גלוי שלא יעלה דרך
הגג ויפיל עכמו עליו: שחפי. ענפים
וקסמים וכל דבר המקשקש זה צוה
ומשמיע קול כשיעבור עליהן וירגישו
החמולים ויאללוהו: צי חסא. צין
החולות שאין נחש יכול לרוץ שם
ויחזור לאחוריו: אי יריב דעפיה
ענה. לתאות תשימש: פשלה מאנה.
תפשוט בגדיה ותשליכם לפנייה: מאי
קנסא. אי יריב דעמיה עלה:
תשמש קמיה. עס צבלה ותתגנה
בפניו: ושעדי ציה. ותורוק ציה:
דשנסא אנה. דרך נשים לי ולחש
צעלמא הוא: דעייל צה חיויא. כשהוא
תאב לה נכנס כולו בצאתו מקום:
ליפסעה. יפסקו את רגליה זה מזה:
אפרסי חניפי. מקצתה על זו ומקצתה
על זו כדי שיפתח רחמה: ונישדי
אגומרי. כי היכי דניסליק ריחא:
אגנא חסלי. סל מלא שחליים:
ריחסנא. שיש לו ריח טוב: וליסכו
הסס. על גבי קרקע תחת מושבה:
ויליטרוקניהו צהדי. היין והשחליים
כדי שיעלה הריח: צכא. אטנלי"ש:
דאי לא. קלי ליה הדר עילוה: לאיסוי
טחול לשינים. ואע"פ שקשה לצני
מעיים: כרשינין לצני מעיים. ואע"פ
שקשה לשינים כדאמרין בצרכות
(דף מד:). סד"א כיון שקשים לאדם לאו
אורחיה למיכלניהו אי לאו לרפואה שיש
בהם ומוכחא מילתא וימסר קמ"ל:
אלפים. פרי של כלף קפרי"ר: חלאי.
דקלים נטיעות מין תמרים שנקרא
צלשון ארמי תאלי: כסא קמא. דשמו
מהנהו מיל: מרפי. זבל שצמעים
במקצת: אידך. כוס שני: משגל.
מאד: היכי דעייל. כלולים: הכי
נפקי. שמנקין (ט) המעיים מן הרעי

שמונה שרצים פרק ארבעה עשר שבת קי.

חיויא דרבנן טרקיה דלית ליה אסותא. אע"ג דגבי צן דמא צן
אסותו של ר' ישמעאל צפרק צ' דמס' ע"ז (דף ס:). קאמר
שלא עבר על דברי חזירים שנאמר ופורץ גדר ישכנו נחש אע"ג דלא
היה ליה אסותא שהרי מתהם לא היה לו רפואה מזומנת אבל הכל

שהרפואה היתה מזומנת ועלצדה
ממנו צמול רע קאמר דלית ליה
אסותא: ולית' אנגא דתחלי.
משמע הכל דהנחש אוחז שחליים וכן
צשליה דנדרים (דף ס:). דקאמר ליה
נואף לצלע לא חיובל מהני תחלי
דטעמיניה חיויא וא"כ יש צן משום
גילוי (ט) וצפרק צ' דמס' ע"ז (ז: וס)
אמר שחליים אין צהם משום גילוי
וי"ל דהתם לא נחש שחליים קאמר
אלא צהק דאמר התם (מס' ע"ז דף
סו.) וכן היו עושין צערי צמחות
צצפורי (נותנין חומץ לתוך גריסין)
והיו קורין אותו שחליים אי נמי צשליה
נדרים (דף ס:). מיירי דהוה ציה חלא
צמסקין התם צמס' ע"ז (דף ז:)
אלא אית צהו חלא מיגרי צהו והכל
נמי חמרל מיגרי צהו: רב יוסף
אמר ויתום המצרי. ר"ת כל הך
מילתא ממק מספרו ואומר דל"ג (ט) אלף
צריש אלו עוברין (פסחים מ:). ונראה
לר"י שמחקה משום דזיתוס המצרי
מותר לשמות דמתני צפרק צהתל
(דף קנ:). אשין שצומשין את השמים
ושותין זיתוס המצרי ואומר רבינא
דאין צריך למחוק דרב יוסף לא קאי
לפרש מי דקריס דמתני' אלף אמילתיה
דעולא קאי דאמר שיכרא צבלאי מעלי
מינייהו ואומר רב יוסף דזיתוס
המצרי מעלי מינייהו מיהו משמע
כפירוש הקונט' דאמתני' קאי^א מדלא
קאמר צהדיא זיתוס המצרי מעלי
מינייהו: סיכאני. ולא קאמר
וסימנין סמן סמן דאמר צשליה
צמה אשה (לעיל סו.) משום דשערי
לא כמי צסמן:
וסמניא

וליתרוקניהו בהדי הדדי ולינקוט צבתא בידה דכי מירח ריחא נפיק ואתי
ולישקליה וליקלייה בנורא דאי לא הדר עילוה: כל האוכלין בו! כל האוכלין
לאיתויי מאי (א) לאיתויי טחול לשינים וכרשינין לבני מעיים כל המשקין
לאיתויי מאי לאיתויי מי צלפין בחומץ א"ל רבינא לרבא מהו לשחות מי
רגלים בשבת א"ל תנינא כל המשקין שותה ומי רגלים לא שותו אינשי:
חיון ממי דקלים: תנא חיון ממי דקרים מאן דתנא מי דקרים שהם דוקרים
את המרה ומאן דאמר מי דקלים שיוצאין מן שני דקלי (ט) מאי מי דקלים
אמר רבה בר ברונא תרתי תלאי איכא במערכא ונפקא עינא דמאי
מבינייהו כסא קמא מרפי אידך משלשל ואידך כי היכי דעייל הכי נפקי אמר
עולא לדידי שתי שיכרא דבבלאי ומעלי מינייהו והוא דלא רגיל ביה ארבעין
יומין רב יוסף אמר זיתום (המצרי תילתא שערי ותילתא קורטמי ותילתא
מילחא רב פפא אמר תילתא חיטי ותילתא קורטמי ותילתא מילחא (ובמונא)
(וסימנין סיכאני ושתי להו בין דבהא לעצרתא דקמיט מרפי ליה ודרפי
קמיט ליה: וכוס עקרין: מאי כוס עקרין אמר ר' יוחנן לייתי מתקל
זווא קומא אלכסנדראי ומתקל זווא גביא גילא ומתקל זווא כורכמא
ירשקא ולישחקניהו בהדי הדדי לובה תלתא בחמרא ולא מיעקרא לירקנא
תרין בשיכרא ומיעקר לובה תלתא בחמרא ולא מיעקרא ואי לא לייתי תלתא
קפיזי

מלאשונים: והוא דלא רגיל למשחי שיכרא כבר עברו מ' יום: רב יוסף אמר זיתוס המצרי. הוא מי דקרים ועל שם שדוקרים את החולי:
סילתא קורטמי. כרכום: סיכני. כלי שנותנין בו תמרים כדאמרין צעלמא (ב"מ דף ק:). ואי אגבדיניהו צסיסני קנניהו. וסימנין דלא תחליף
שמעתתא שם כלי זה יהא לך סימן שיש בו שני סמנין רב יוסף אמר שערי: צין דכחא לעצרתא. צין פסח לעצרת: דקמיט. עשור: קומא אלכסנדראי.
שק צילנות של אלכסנדראי: גביא גילא. אלזים צע"ז: כורכום שם גן קרו"ג אריינט"ל הגדל בגנים: לוצה. הך תלתא מיני
לישקיה צחמרא: ולא מיעקרא. אינה נעקרת מליד לפי שהין מפגי חווקן של סמנים ומתפסא מן החולי: לירקנא פרי. מינייהו ליסחי בשיכרא
וזהו רפואתו: ומיעקר. מלהוליד: לוצה סילתא צחמרא. הדר נקט ליה משום הך רפואות דנקט ואזיל: ואי לא כו'. כולהו לא מעלו אלף לוצה:
קפיזי

עין משפט
נר מצוה

לו א טוס"ע א"ת סי' שכת
ספיח לו:

לעזי רש"י

אישקליט"א. פסוקין סטן.
איטנלי"ש [טנלי"ש].
צבת.
קפרי"ר. שיה צלף.
אלזים. צרף.
קרו"ג אריינט"ל.
כרכום.

מוסף רש"י

דלית ליה אסותא. שאם
נשכו נחש צביל שעבר על
דברי חכמים, לא תעלה
לו רפואה וימות, אם היה
מתרפא מנחש: זו סופו
למות על ידי נשיכת חכמו
שעבר על דברי חכמים
חייב מיתה (ע"ז כו:). ופורץ
גדר. סייג של חכמים לעבור
על דבריהם, ישכנו נחש.
מיתה בדי שמים, ופלי
שעבר צלשון פירית גדר,
הזכיר במשלשון לשון נשיכת
נחש, שהוא דר בחורי נקבי
תחלי במים פרוצים (קחלת
י ח). וירשחנא. טעניקון
ד' דין ש' נשים (שם כד:).
קורטמי. מויק"א קרו"ג
(פסחים מ:).

מוסף תוספות

א. דחיויא דרבנן לית
לי אסותא כלל שאפי'
אם רפואה קרובה לבא
ומדומנת לו, לא תצליח.
תוס' רמב"ם אלמנ ע"ז ס':
ד"ה חיויא דרבנן. ב. לפרשי
מאי מי דקרים. תוס'
הש"ס.